

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
“ ” _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 6007007 - Meşəçilik

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Aqrar elmləri

I.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: *Ali bitkilərin sistematikas* (Proqram Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin 04.09.2024-cü il tarixli 3-29/3-2-575 F sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir.)

Kodu: İPF-B06

Tədris ili: I (2025/2026)

Semestr: II

Tədris yükü: Cəmi:40 saat. Auditoriya saati -14 (10 saat mühazirə, 4 saat laboratoriya)

Tədris forması: Qiyabi

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: *Ağayeva Mələhət Əli qızı, biologiya elmlər namizədi, dosent*

Məsləhət günləri və saati: III gün saat 14⁰⁰ -17⁰⁰.

E-mail ünvanı: zooloq.60@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş.,Fizuli küç. 70 ,

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaitivə metodik vəsaitlər:

Əsas:

1. Qurbanov E. Ali bitkilər sistematikas, Bakı, BDU.2009.
2. Novruzov V., İsmayılova C., Bayramova A. Botanika. Bakı, 2010
- 3.Qasimov N.A., Əliyeva N.Ş., Tahirli S.M., Abdullayeva-İsmayılova S.M. Bitki anatomiyası. "Bakı Universiteti" nəşr. Bakı, 2010
4. Qurbanov E.M. Azərbaycanın bitki örtüyü. Bakı, 2024,
5. Novruzov V.S.İqtisadi botanika.Bakı,2023,255 s.
6. Novruzov V.S. Şibyələr. Bakı,2004, 66 s.
- Əlavə ədəbiyyat
7. Novruzov V. Fitosenologiyanın əsasları.Bakı:elm 2010
8. Novruzov V.,İsmayılova Z. Bitki senopapulyasiyasının əsasları,Bakı,2019,207 s.
9. Əsgərov A. Azərbaycanın bitki aləmi.Bakı 2016.
10. Əsgərov A.Azərbaycan florasının səhləbkimiləri.Bakı,Ocaq,2024,184 s.

IV.Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V.Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin məqsədi və təsviri: Bu fənn tələbələrə ali bitkilərin anatomik və morfoloji, müxtəlif sistematik qruplarının inkişaf qanunauyğunluqları, taksonomik müxtəlifliyi və onların təkamül dəyişiklikləri, bitki qruplaşmaları və müasir elmi nəticələr nəzərə alınanda sadəcə nəzəri deyil, praktik tapşırıqlar təşkil etməklə, bitkiləri növ kateqoriyasına qədər müəyyən etmək bacarıqların aşılanmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində , 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə, 30 bal kollokviuma görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;

1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladıqı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladıqı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal- əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı (B)

71-80 bal- yaxşı (C)

61-70 bal- kafi (D)

51-60 bal –qənaətbəxş (E)

51-baldan aşağı- qeyri-kafi (F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir göröləcək.

X.Təqvim planı. Mühazirə 10 saat , laboratoriya 4 saat Cəmi: 14 saat

N	Mühazirə mövzuları	Saat	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu №1. Bitki sistematikasının elminin tarixi, dövrlüyü və nisbiliyi Plan: 1.Bitki sistematikasının orqanizmlərinin biomüxtəlifliyi haqqında elmdir. 2.Bitkilərin təbii sistemləri.Bitkilərin süni sistemləri. 3.Bitki sistematikasında taksonomik vahidlər (kateqoriyalar). 4.Növ haqqında anlayış.Fəsilə haqqında anlayış. 5.Bitki sistematikasının iş üsulları Mənbə: [1;2,3;]	2	
2	Mövzu № 2 . Ali bitkilərin ümumi xarakteristikası, təsnifatı, yayılması Plan: 1.Ali bitkilərin ümumi xarakteristikası. 2.Ali bitkilərin təsnifat prinsipləri 3. Ali bitkilərin təbiətdə və xalq təsərrüfatında rolu. Mənbə: [1,2,3,4,]	2	
3	Mövzu № 3. Ali sporlu bitkilər. Plan: 1.Mamırkimilər şöbəsinin ümumi xarakteristikası 2.Mamırkimilərdə nəsil növbələşməsi. 3.Mamırkimilərin yayılması və əhəmiyyəti 4. Mamırkimilər şöbəsinin təsnifatı 5.Qıjıkimilərin ümumi xarakteristikası	2	

	6.Qıjıkimilərdə nəsil növbələşməsi 7.Qıjıkimilərin yayılması və əhəmiyyəti 8.Qıjıkimilər şöbəsinin təsnifatı Mənbə: [1,2,3,]		
4	Mövzu № 4. Ali toxumlu bitkilər Plan: 1.Çılpaqtoxumlular şöbəsinin ümumi xarakteristikası 2.Çılpaqtoxumlular şöbəsinin təsnifatı 3.Çılpaqtoxumlular şöbəsinin əsas nümayəndələri və əhəmiyyəti 4.Örtülütoxumlular şöbəsinin ümumi xarakteristikası, mənşəyi 5. İkiləpəlilər sinfinin ümumi xarakteristikası. Mənbə: [1,3,4,5]	2	
5	Mövzu№ 5. Örtülütoxumlular şöbəsinin əsas fəsilələri Plan: 1. Mürəkkəbçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası 2. Paxlakimilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası 3. Xaşxaşçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası 4. Gülçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası 5. Qaymaqçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası 6. Badımcançiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası 7.Birləpəlilər sinfinin ümumi xarakteristikası 8.Zanbaqkimilər sırasının ümumi xarakteristikası. 9. Zambaqçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası 10.Taxılçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası. Mənbə: [1,2,3,4,5,6,7]	2	
	Cəmi:	10 s.	

Laboratoriya məşğələsi

s/s	Məşğələlərin mövzuları	saat	tarix
1	Laboratoriya işi.1 Mamırkimilərin və qıjıkimilərin ümumi xarakteristikası, yayıl-ması və nəsil növbələşməsi. Qısa icmal: Erkək qıjının preparatlarının mikroskopla müşahidəsi və əyani vəsait, herbari materiallarının nümayişi; Erkək qıjının morfoloji və anatomik quruluşu, onları fərqləndirən xüsusiyyətlər. Mənbə: [1; 2;5;9]	2	
2	Laboratoriya işi №2. Gülçiçəklilər, xaşxaşçiçəklilər, paxlakimilər, xaççiçəklilər, mürəkkəbçiçəklilər fəsilələrinə aid əyani vəsaitlər, herbari materialları Qısa icmal: vegetativ orqanlarının əsas xüsusiyyətləri, quruluşu. Fəsilələrin təsərrüfat əhəmiyyətli nümayəndələri. Mənbə: [9]	2	
	Cəmi:	4	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

- Peşəkar məqsədlər üçün müvafiq məlumatı təhlil etməyi, ümumiləşdirməyi bilməlidir ;
- Biologiyanın müxtəlif sahələri haqqında nəzəri və praktik bilikləri fənlərarası bir çərçivədə həyati biliklərə çevirmə bacarığına;
- Müxtəlif aləmlərə aid canlı nümunələrin ibtidaidən aliyə doğru müqayisəli təqdim etməklə analitik düşüncə tərzini formalaşdırmaq bacarığına;
- Canlı aləmin tamlığı və vəhdət təşkil etməsi haqqında elmi dünyagörüş və məntiqi tefəkkür formalaşdırmaq bacarığına;
- Bioloji obyektlərin strukturu və fəaliyyəti, fiziki və kimyəvi amillərin təsirinin öyrənilməsi ilə əlaqədar təcrübə və laboratoriya işlərinin təşkili bacarığına yiyələnəlməlidir

XII.Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;

- təqdimatlar və müzakirələr, debatlar;
- müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş)
- problemlərə əsaslanan tədris;
- sahə işləri;
- qrup qiymətləndirməsi;
- ekspert metodu;

XIII.Fənn üzrə təlim nəticələri:

FTN 1. Bitki sistemikasının yaranma və inlişaf tarixini, əsasları. Müasir sistemikanın vəzifələrini.

Təsnifat, nomenklatura və filogenetika anlayışlarını bilməli

FTN 2. İbtidai bitkilər. Ali sporlu bitkilər. Çılpaqtoxumlular. Örtülütoxumlular və ya çiçəkli bitkilər. Linneyin binar sistemikası. Sistemikada qəbul olunmuş nomenklatura və vahidlər.

FTN 3. Bitkilərin sistemikası. Taksonomik nomenklatura. Bitkilərin latın adlarını bilmək.

FTN 4. Taksonomik kateqoriyalar və taksonlar, binar nomenklatura. Sistemlərin tipləri və metodlarını

bilmək.

FTN 5. Təsnifat, nomenklatura və filogenetika. Taksonlar arasında qohumluq əlaqəsini bilmək.

FTN 6. Müasir sistemikada əsas taksonomik vahidləri. World Checklist of the Species of P və Sent- Luis kodeksini bilmək

XIV.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV.Kollokvium sualları:

1. Bitki sistemikası orqanizmlərin biomüxtəlifliyi haqqında elmdir.
2. Bitki sistemikasının iş üsulları
3. Ali bitkilərin ümumi xarakteristikası.
4. Ali bitkilərin təsnifat prinsipləri
5. Mamırkimilər şöbəsinin ümumi xarakteristikası
6. Qıjıkimilər şöbəsinin ümumi xarakteristikası.
7. Mamırkimilərdə nəsil növbələşməsi.
8. İkiləpəllilər sinfinin ümumi xarakteristikası.
9. Çılpartoxumlular şöbəsinin ümumi xarakteristikası
10. Qıjıkimilərdə nəsil növbələşməsi

XVI. İmtahan sualları:

--blok--

Bitki sistemikası orqanizmlərin biomüxtəlifliyi haqqında elmdir

Bitki sistemikasının iş üsulları

Bitkilərin təbii sistemləri. Bitkilərin süni sistemləri

Bitki sistemikasında taksonomik vahidlər (kateqoriyalar)

Növ haqqında anlayış. Fəsilə haqqında anlayış

Çılpaqtoxumlular şöbəsinin əsas nümayəndələri və əhəmiyyəti

--blok--

Ali bitkilərin ümumi xarakteristikası.

Ali bitkilərin təsnifat prinsipləri

Mamırkimilər şöbəsinin ümumi xarakteristikası

Qıjıkimilər şöbəsinin ümumi xarakteristikası.

Mamırkimilər şöbəsinin təsnifatı

Mamırkimilərdə nəsil növbələşməsi.

--blok--

Qıjıkimilərin yayılması və əhəmiyyəti

Qıjıkimilərdə nəsil növbələşməsi

Mamırkimilərin yayılması və əhəmiyyəti

Çılpartoxunlular şöbəsinin ümumi xarakteristikası
Çılpaqtoxumlular şöbəsinin təsnifatı
Örtülütoxumlular şöbəsinin ümumi xarakteristikası
--blok--
Örtülütoxumlular şöbəsinin təsnifatı
İkiləpəllilər sinfinin ümumi xarakteristikası.
Badımcañçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası
Qaymaqçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası
Gülçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası
Xaşxaşçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası
--blok--
Paxlakimilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası
Mürəkkəbçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası
Birləpəllilər sinfinin ümumi xarakteristikası
Zanbaqkimilər sırasının ümumi xarakteristikası
Zambaqçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası
Taxılçiçəklilər fəsiləsinin ümumi xarakteristikası.

« Ali bitkilərin sistematikasını » fənninin sillabusu 6007007 - Meşəçilik (qiyabi) ixtisası üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Sillabus "Aqrar elmləri" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (19 dekabr 2025 - ci il, protokol № 04)

Fənn müəllimi: dos. M. Ə. Ağayeva

Kafedra müdiri: dos. İ. C. Kərimov